

Zandwinning IJsselmeer

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

10 februari 2006 / rapportnummer 1673-63

commissie voor de milieueffectrapportage

drs. M.H. Schultz van Haegen-Maas
Geesteranus
d.t.v. Rijkswaterstaat IJsselmeergebied
Postbus 600
8200 AP LELYSTAD

uw kenmerk
BEM 9928

uw brief
15 november 2005

ons kenmerk
1673-64/vB/wt

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Zandwinning IJsselmeer

doorkiesnummer
(030) 234 76 51

Utrecht,
10 februari 2006

Geachte mevrouw Schultz van Haegen,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Zandwinning IJsselmeer. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

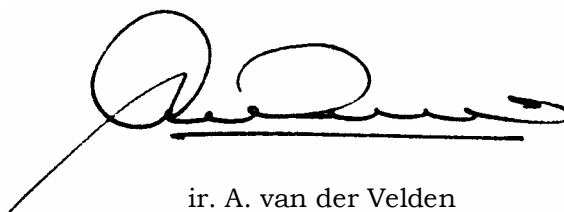
De initiatiefnemer geeft aan dat dit m.e.r.-traject een inrichtings-m.e.r. betreft. Echter een locatieafweging zal nodig zijn, wanneer significante gevolgen voor het Vogelrichtlijngebied IJsselmeer niet kunnen worden uitgesloten via een *passende beoordeling*. De locatieafweging kan zich dan niet beperken tot locaties binnen het IJsselmeer. De Commissie realiseert zich dat dit een moeilijke taak is voor een particuliere initiatiefnemer, te meer omdat op dit moment er geen duidelijke beleidsuitspraken zijn ten aanzien van dit soort activiteiten. Ik adviseer u om in de vast te stellen richtlijnen gezamenlijk met de ministers van LNV en VROM aan te geven hoe met deze locatieproblematiek moet worden omgegaan. De vele, inhoudelijk uiteenlopende inspraakreacties van betrokken overheidsorganen onderschrijven de behoefte aan een dergelijke éénduidige beleidslijn.

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large initial 'A' followed by a series of loops and a long horizontal stroke at the end.

ir. A. van der Velden
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Zandwinning IJsselmeer

in c.c. Minister van LNV, Minister van VROM en de Provinsje Fryslân

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Zandwinning IJsselmeer

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over Zandwinning IJsselmeer,

uitgebracht aan de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

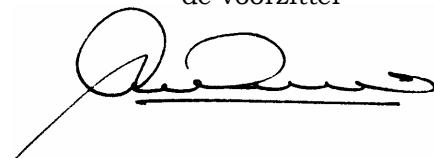
de werkgroep m.e.r.
Zandwinning IJsselmeer,

de secretaris

N.v. Buren

dr. N.W.M. van Buren

de voorzitter

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'A' followed by a series of loops and a horizontal line at the end.

ir. A. van der Velden

Utrecht, 10 februari 2006

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	1
3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING.....	2
3.1 Inkadering initiatief en probleemstelling.....	2
3.2 Beleids- en wettelijk kader.....	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
4.1 Activiteit	4
4.2 Alternatieven en varianten.....	4
4.3 Referentie	4
4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)	5
5. BESTAANDE TOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUASPECTEN.....	5
5.1 Ecologie	5
5.1.1 Gebiedsbescherming	5
5.1.2 Soortenbescherming.....	6
5.2 Bodem en water.....	7
5.3 Belevingswaarde	8
5.4 Scheepvaart.....	8
5.5 Visserij.....	8
6. OVERIG	8
7. EVALUATIEPROGRAMMA EN MONITORING	8
8. VORM EN PRESENTATIE.....	9

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 15 november 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 233 d.d. 30 november 2005
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

Smals Bouwgrondstoffen BV heeft het voornemen om in het IJsselmeer industriezand te winnen uit diepere bodemlagen in een gebied groter dan 100 hectare. Hiervoor dient een vergunning in het kader van de Ontgrondingenwet te worden aangevraagd. Daarvoor is de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat bevoegd gezag. Rijkswaterstaat IJsselmeergebied neemt deze taak voor de staatssecretaris waar. Aan de vergunning is milieueffectrapportage (m.e.r.) gekoppeld.

Bij brief van 15 november 2005 is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER)¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. – verder aangeduid als ‘de Commissie’³.

Het advies heeft tot doel om aan te geven welke informatie het MER moet bieden om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat dit advies **niet** zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de startnotitie moet worden gelezen.

Via Rijkswaterstaat heeft de Commissie kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- Een passende beoordeling waarbij als eerste stap duidelijk wordt of er op voorhand significante gevolgen kunnen worden **uitgesloten** voor de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied IJsselmeer.
- Indien significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten dient onder andere een zorgvuldige locatieafweging te worden gegeven. In deze locatieafweging zullen de minister van LNV, minister van VROM en de staatssecretaris van V&W een belangrijke rol moeten spelen door het stellen van kaders in de vastgestelde richtlijnen. Hierbij moet duidelijk worden in hoeverre er geen alternatieven zijn die met minder natuurschade voor het milieu toch aan de zandwinningbehoefte kunnen voldoen. Indien het project mogelijk negatieve significante gevolgen heeft voor de instandhou-

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie voor de samenstelling bijlage 3.

⁴ Zie bijlage 4.

dingsdoelen, en het project toch doorgang moet vinden omdat het de enige oplossing is in het kader van de projectdoelstelling, dient te worden aangetoond dat er sprake is van “dwingende redenen van groot openbaar belang”. Daarbij dient tevens inzichtelijk te worden gemaakt wat de achtergrond en probleemstelling zijn van dit initiatief om zo het groot maatschappelijk belang aan te tonen.

- Een berekening om veranderingen van de kwelsituatie inzichtelijk te maken met specifiek aandacht voor de toename van de hoeveelheid kwel binnendijks en de mogelijkheden om deze kwel te verminderen.
- Het behoud van de waterkwaliteit van belang voor de bescherming van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied IJsselmeer. Hierdoor is ook het afwegingskader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht: deze richtlijn behoedt o.a. aquatische ecosystemen voor verdere achteruitgang. Denk hierbij aan de gevolgen van eventuele vertroebeling op drie-hoeksmosselen en op zicht jagende vissen. Maar is tevens van belang voor andere gebruikers zoals de recreatie, inlaten van boezemwater door en o.a. voor de provincie Fryslân.
- De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

3.1 Inkadering initiatief en probleemstelling

De initiatiefnemer geeft aan dat dit m.e.r.-traject een inrichtings-m.e.r. betreft. Een locatieafweging zal echter nodig zijn wanneer significante gevolgen voor het Vogelrichtlijngebied IJsselmeer niet kunnen worden uitgesloten via een *passende beoordeling*. De locatieafweging kan zich dan niet beperken tot locaties binnen het IJsselmeer. De Commissie realiseert zich dat dit een moeilijke taak is voor een particuliere initiatiefnemer, te meer omdat op dit moment er geen duidelijke beleidsuitspraken zijn ten aanzien van de winning van industriezand.

De milieuaspectennotitie voor het Tweede Structuurschema Oppervlaktedelfstoffen (SOD II) geeft aan dat de effecten van winning op zee, land of IJsselmeer in grote mate bepaald worden door de locatiespecifieke kenmerken. Via een multicriteria-analyse komt een voorkeursvolgorde naar voren van Noordzee, IJsselmeer/Markermeer en als laatste de op land gelegen locaties. Hieraan werden geen concrete beleidsbeslissingen verbonden. De nota Ruimte geeft het volgende aan: “*Nader onderzoek wordt gedaan naar de effecten van winning van diepe delfstoffen in het IJsselmeer en of winning wel of niet alleen vanaf het land zal plaatsvinden*”. Dit onderzoek heeft echter nog niet plaatsgevonden.

De Commissie adviseert de staatssecretaris van V&W, de ministers van LNV en van VROM gezamenlijk in de vastgestelde richtlijnen aan te geven hoe met deze locatieproblematiek moet worden omgegaan. Zie ook de gerechtelijke uitspraak over de Westerschelde containerterminal op dit punt⁵. Deze geeft aan dat *bevoegd gezag* onvoldoende onderzoek had verricht naar eventuele

⁵ Zie ABRvS 16 juli 2003, nr. 200205582/1

alternatieven om de werkgelegenheid in de regio te bevorderen en alternatieve locaties voor een containerterminal.

De vele, inhoudelijk uiteenlopende inspraakreacties van betrokken overheidsorganen⁶ onderschrijven de behoefte aan een éénduidige beleidslijn.

Zonder planologische medewerking van provincie en gemeente is het initiatief niet haalbaar. Als de kaders op een hoger planniveau (provinciaal omgevingsplan) niet duidelijk zijn over de mogelijkheid van het initiatief kan nadere beleidsuitwerking nodig zijn. Hierop is dan SMB-plicht van toepassing. De Commissie adviseert in dat geval deze planologische uitwerking te koppelen aan de m.e.r.-procedure van de initiatiefnemer. Hierbij is onderlinge coördinatie van belang.

Indien bevoegd gezag geen kaders stelt, betekent dit dat de initiatiefnemer zelf zal moeten aantonen dat, wanneer significante gevolgen voor het Natura 2000-gebied niet kunnen worden uitgesloten, er geen alternatieven mogelijk zijn die minder schade aanrichten⁷. De Commissie adviseert voor de te kiezen vergelijkingswijze aan te sluiten bij de gekozen methodiek ten behoeve van het SOD II of een andere vergelijkbare methodiek.

Hierbij dient in het kader van de afwegingsformule van de Natuurbeschermingswet ook te worden ingegaan op de dwingende redenen van 'groot openbaar belang' van het project. Om dat laatste goed te kunnen onderbouwen is een zorgvuldige formulering van probleemstelling en doel noodzakelijk. Hierbij zal de hoeveelheid te winnen zand moeten worden afgezet tegen de nationale behoefteramingen aan industriezand en bestaande mogelijkheden (waaronder andere in gebruik zijnde of reeds vergunde winningen) om in deze behoefte te voorzien.

3.2 Beleids- en wettelijk kader

De startnotitie dateert uit juli 2004. Sindsdien heeft een aantal beleidsaanpassingen plaatsgevonden. Enkele zijn genoemd in het erratum bij de startnotitie. Naast de in de startnotitie en erratum genoemde beleidsdocumenten zijn de volgende opmerkingen te maken:

Inmiddels is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 van kracht⁸. Deze heeft de volgende consequenties:

- het plangebied ligt in een Natura 2000-gebied dat is aangewezen onder de Vogel- en Habitatrichtlijn. De bescherming van Natura 2000 gebieden is vergelijkbaar met de bescherming volgens artikel 6 van de Habitatrichtlijn, die de afgelopen jaren in Nederland is toegepast. Nederland hanteert voor ingrepen in beschermde gebieden een vergunningstelsel. Deze vergunningen worden voor Natura 2000-gebied IJsselmeer verleend door Provinsje Fryslân;
- Nederland stelt in de komende jaren voor alle Natura 2000-gebieden beheerplannen op. Deze maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en rondom die gebieden. Breng in het MER in beeld wat het nog op te stellen beheerplan voor dit initiatief kan betekenen. Denk hierbij aan kansen zoals natuurontwikkeling en knelpunten in relatie tot de kernopgaven, zoals evenwichtig watersysteem, rui- en rustplaatsen, moerasranden en plas-drassituaties. Daarnaast zijn de herstelopgaven van belang (bijvoorbeeld uitbreiding omvang en verbetering kwalitatief leefgebied van het Nonnetje);

⁶ Zie bijlage 4.

⁷ Daarbij moeten alle mogelijke alternatieven worden betrokken.

⁸ Deze is sinds oktober 2005 gewijzigd.

- de zuidkust van Friesland is deels aangewezen als beschermd natuurmonument (Friese IJsselmeerkust, zie beschikking NBLF 91-3119). Daar dit gebied thans deel uitmaakt van het Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelen opgenomen in het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied en is dus directe in plaats van indirecte werking aan de orde⁹;
- ook is de wettelijke implementatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW) afgerond en worden kwaliteitsdoelen geformuleerd op het niveau van (grond)waterlichamen, die in 2015 moeten zijn gerealiseerd.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Activiteit

Het MER dient in beeld te brengen: waar, op welke wijze, hoeveel zand binnen welke periode wordt gewonnen, tot op welke diepte de winning plaatsvindt en binnen welke oppervlakte. Dit afgezet tegen de probleemstelling die wordt gevraagd in § 3.1.

In het MER zal aandacht moeten worden besteed aan de wijze waarop met de deklaag zal worden omgegaan. De Commissie adviseert daarbij een onderscheid te maken in de sliblaag van ongeveer 1,5 m dikte en de onderliggende laag van fijn slibrijk zand. Voor de sliblaag is ook de plaats waar deze laag tijdelijk en/of definitief wordt weggezet van belang evenals de wijze waarop dit zal gebeuren, inclusief eventuele voorzieningen.

4.2 Alternatieven en varianten

Naar de mening van de Commissie kunnen de volgende opties nader als alternatieven en varianten worden uitgewerkt, waarbij met name de meest milieuvriendelijke uitwerkingen voor het MER relevant zijn. Deze opties zijn aanvullend op die van de startnotitie:

- win- en verwerkingsmethode van de deklaag (type winwerktuig, verwerkings- en/of behandelingslocatie, voorzieningen om de sliblaag af te dekken);
- winmethode van bruikbaar en van af te voeren zand (type winwerktuigen);
- tijdsduur en periode van het jaar van winning (fasering, gevoelige perioden, tijdsduur per dag etc.);
- wijze van afvoer (schip, persleiding, transportroutes, tussenopslag etc.);
- herinrichting en nabestemming (natuurontwikkeling, recreatie etc);
- compenserende en mitigerende maatregelen (evt elders). Hierbij gaat het bijvoorbeeld om maatregelen die de kwelstroom beperken, bijvoorbeeld door het weer aanbrengen van tijdelijk weggezette slecht doorlatende lagen.

4.3 Referentie

Naar de mening van de Commissie is er geen reëel nulalternatief omdat met niets doen een particuliere initiatiefnemer zijn doel niet kan bereiken. Volsta met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen.

⁹ Zie advies nr. 20 van de Provinsje Fryslân (bijlage 4).

4.4 Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)

De Commissie adviseert bij de ontwikkeling van het mma rekening te houden met de volgende aanbevelingen:

- inzet van geavanceerde winmethoden om aantasting van doorzicht en andere (mogelijk) schadelijke effecten op vis, waterplanten en schelpdieren te voorkomen. Deze soortgroepen bepalen de staat van instandhouding van de soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld;
- minimaliseren van lichtverstoring (geen “drijvende kerstboom”) en geluidverstoring, gezien de mogelijke functie van de planlocatie als slaappleaats voor watervogels of foerageergebied voor nachttactieve watervogelsoorten en veiligheid voor de scheepvaart;
- gebruik van overtollig bodemmateriaal voor natuurontwikkeling (vooroevers e.d.);
- situering van het initiatief met het oog op voorkoming/minimalisering golfslag ter bescherming van de oeverzones van het beschermd natuurmonument Friese IJsselmeerkust, de waterkeringen, kwel, hinder huidige gebruikers zoals recreatie op en langs het water (strand) en scheepvaart.

5. **BESTAANDE TOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUASPECTEN**

In de startnotitie wordt in algemene bewoordingen aangegeven dat bepaalde effecten¹⁰ mogelijk worden onderzocht. De Commissie gaat er echter bij het onderstaande advies vanuit dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. In de volgende paragrafen volgt een nadere uitwerking van de verschillende aspecten.

5.1 Ecologie

5.1.1 **Gebiedsbescherming** ¹¹

Soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied IJsselmeer zijn geformuleerd, komen in het plangebied voor¹². Via een passende beoordeling dient op basis van de best beschikbare wetenschappelijke kennis een effectenstudie te worden uitgevoerd om de precieze aard en omvang van de effecten te bepalen. Als deze significant kunnen zijn, kan alleen vergunning worden verleend als er geen Alternatieven zijn, er sprake is van Dwingende redenen van groot openbaar belang en er in Compensatie is voorzien (ADC-criteria¹³). Uit het oogpunt van transparantie is het aan te bevelen de passende beoordeling in het MER op te nemen¹⁴.

Presenteer voor de beschermde gebieden:

- aard en ligging van de gebieden;

¹⁰ Het betreft de aspecten ecologie, bodem en water, belevingswaarde, scheepvaart en visserij die alle weer onderverdeeld zijn in een aantal andere aspecten.

¹¹ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de sinds 1 oktober 2005 in werking getreden Natuurbeschermingswet en de gebiedsbescherming.

¹² Bij het locatiebezoek op 23 december 2005 werden in en rondom het plangebied Aalscholver, Toppereend, Nonnetje en Grote Zaagbek waargenomen; dit zijn soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

¹³ Alternatief, Dwingende redenen en Compensatie: Zie hiervoor onder andere de Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998 van het Ministerie van LNV, september 2005.

¹⁴ Zie ook advies nr. 16 van het Ministerie van VROM die bepleit om de passende beoordeling in het MER op te nemen (zie bijlage 4).

- instandhoudingsdoelen (kwalificerende, prioritaire¹⁵ en overige relevante soorten/habitats);
- algemene doelen, kernopgaven en herstelopgaven voor dit Natura 2000-gebied¹⁶;
- het bevoegde gezag voor de vergunningverlening;
- het bevoegde gezag voor planologische wijziging(en) ¹⁷.

Effectbepaling

- Welke soorten waarvoor instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000 gebied IJsselmeer zijn vastgesteld, komen in en rondom het plangebied voor? Beschrijf dit voorkomen kwantitatief (aantallen die zich in het plangebied en directe omgeving bevinden) en ruimtelijk en geef aan wat de huidige en potentiële gebruiksfunctie(s) van het plangebied is of zijn (bijv. slaapplekken, foerageergebieden) en waarom (bijvoorbeeld voedselrelatie met zandspiering, driehoeksmosselen, fonteinkruiden en kranswieren).
- Wat zijn tijdens de aanleg- en/of exploitatiefase de (mogelijke) effecten van het initiatief op genoemde soorten¹⁸, alleen of in samenhang met andere plannen of projecten (cumulatie) zoals bijvoorbeeld het windturbinepark Noordermeerdijs buitendijs en de visserij die op het IJsselmeer plaatsvindt. Ga ook in op de ontwikkelingen in de huidige gebruiksfuncties sinds de aanwijzing van het IJsselmeer als speciale beschermingszone.
- Beschrijf ook de aard van de effecten, bijvoorbeeld effecten op zandspiering die als stapelvoedsel voor verschillende watervogelsoorten fungeren; effecten op driehoeksmosselen die als stapelvoedsel voor duikenden fungeren¹⁹.
- Toets de effecten aan de instandhoudingsdoelen en geef aan of er naast behoud ook sprake is van soorten waarvoor een herstelopgave (uitbreiding omvang en kwaliteit leefgebied) geldt. Breng ook het worst case scenario in beeld.
- Is er tijdens de aanleg- en/of exploitatiefase een effect te verwachten op de te behouden natuurwaarden van de Friese IJsselmeerkust ?

5.1.2

Soortenbescherming²⁰

Geef aan welke effecten worden verwacht op de staat van instandhouding van de soorten die zijn beschermd op grond van de Flora- en faunawet, met nadruk op de soorten van Tabel 2 en Tabel 3 (AMvB Flora- en faunawet).

Ga speciaal in op de zeldzame soorten: deze staan in bijlage IV van de Habitatrictlijn en in bijlage 1 van het *Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen* (AMvB artikel 75 Ffw). Geef ook aan welke beschermde soorten op de zogenaamde *Rode lijsten* staan. Geef aan of voor het voornemen een ontheffing van de minister van LNV vereist is op grond van artikel 75 van de Flora en faunawet. Indien dat vereist is,

¹⁵ Indien dit het geval is en deze worden aangetast, dan dient ontheffing bij de Europese Commissie te worden aangevraagd.

¹⁶ Zie voor herstelopgave inspraakreactie nr. 1 van de Provincie Flevoland (bijlage 4).

¹⁷ Zie inspraakreacties nr. 1 van de Provincie Flevoland, nr.5 van de gemeente Lemsterland en nr. 20 advies van de Provinsje Fryslân (bijlage 4).

¹⁸ Het initiatief zal worden getoetst aan de Staat van Instandhouding (informatie over verspreiding, populatiegrootte, leefomgeving en toekomstperspectieven).

¹⁹ Zie hiervoor de inspraakreactie nr. 6 van het Flevo-landschap (bijlage 4).

²⁰ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

motiveer dan in het MER op grond waarvan verondersteld wordt dat ontheffing verleend zal worden.

Presenteer in een bijlage bij het MER de informatie die benodigd is voor deze ontheffing. Geef in het MER zelf beknopt aan welke beschermde planten- of diersoorten voorkomen in of nabij het plangebied.

5.2

Bodem en water

- Als gevolg van het voorgestelde minimum oppervlakte van 100 ha van de winlocatie en de voorgenomen diepte tot waar zand gewonnen gaat worden, is de kans op een sterkere golfontwikkeling groot. Aandacht zal moeten worden besteed aan de mogelijke gevolgen van deze golfontwikkeling onder maatgevende omstandigheden voor de primaire waterkering, aanwezige vooroever. Getoetst moet worden of de mogelijke gevolgen van invloed kunnen zijn op de veiligheid van de primaire waterkering.
- Inzicht moet worden gegeven in de kwaliteit van de sliblaag. Mogelijke verontreinigingen dienen in beeld te worden gebracht.
- Aandacht moet worden besteed aan de effecten van de win- en verwerkingsmethoden van de verschillende bodemlagen en wel specifiek gericht op het suspenderen van fijne bodemdeeltjes en het sedimenteren ervan op ander plaatsen in het systeem, waardoor verondieping kan ontstaan en de lokale bodem- en/of waterkwaliteit kan worden aangetast.
- In de huidige situatie is sprake van een sterke kwelintensiteit in een zone langs de waterkering in de Noordoostpolder en de Provinsje Fryslân. Inzicht moet worden gegeven zowel in de kwalitatieve als ook in de kwantitatieve gevolgen (zoals bemaling, gewassen etc.) van (zoute) kwel inclusief de reikwijdte van de gevolgen. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan een verdere toename van de kwel onder andere door het verwijderen van de weerstandbiedende bodemlagen in het IJsselmeer. Een kwantitatieve analyse is hiervoor noodzakelijk. Voor het berekenen van de kwelstromen zal gebruik moeten worden gemaakt van een voor deze problematiek gevalideerd model, waarbij bijzondere aandacht moet uitgaan naar de in te voeren parameters en de representativiteit hiervoor voor de onderhavige situatie. Zo zal specifiek onderzoek moeten worden gedaan naar de hydraulische weerstand van de ter plaatse van de winlocatie aanwezige sliblaag en de onderliggende deklaag van fijn slibrijk zand. Voor de bepaling van de kwelstroom in de huidige situatie kan gebruik worden gemaakt van een meetnet aan monitoringpeilbuizen. De hieruit verkregen informatie kan worden gebruikt voor de calibratie van het model.
- In het MER aangeven of er effecten te verwachten zijn op de (zwemwater)kwaliteit van het oppervlaktewater van het IJsselmeer en welke effecten dit zijn. Als de waterkwaliteit niet aan de doelstellingen voor IJsselmeerwater voldoet zal tevens moeten worden aangegeven of met het initiatief mogelijkheden kunnen worden geschapen om de kwaliteit te verbeteren.
- In het MER zal tevens moeten worden aangetoond dat er geen negatieve effecten te verwachten zijn op de kwaliteit van het grondwater van de IJsselmeerbodem. Vanuit de algemene doelen van de KRW en de daaronder vallende grondwaterbeschermingsrichtlijn zal moeten worden getoetst of het aannemelijk is dat er sprake is van een 'stand still' situatie of van verbetering ten opzichte van de huidige situatie.
- Voor de archeologische waarden adviseert de Commissie de reactie van het ROB mee te nemen die aangeeft dat naast archeologische waarden

ook prehistorische landschapsrelicten en sporen van prehistorische bewoning aanwezig kunnen zijn²¹.

5.3 Belevingswaarde

De Commissie heeft geen aanvullende opmerkingen op de startnotitie.

5.4 Scheepvaart

De Commissie adviseert hierbij ook het aspect veiligheid/beperkingen inzichtelijk te maken. Het betreft dan met name de veiligheid van het aan- en af te voeren materiaal, het (win)materieel, het overige (scheepvaart)gebruik en de nabijheid van de vaargeul²².

5.5 Visserij

In de startnotitie wordt aangegeven dat het moeilijk aan te geven is welke methode voor de bepaling van effecten wordt gebruikt. De Commissie wil hiervoor een aantal suggesties geven. Belangrijke aspecten van de activiteit die effecten op de visstand kunnen veroorzaken zijn de diepte en het verminderen van het doorzicht. Door de verdieping zullen paaigronden en foerageergronden verdwijnen. Tevens zal er minder leven komen in de diepe gedeelten. Door vermindering van doorzicht zullen bepaalde vissoorten verdwijnen en andere soorten hiervoor in de plaats komen. Deze effecten zouden in het MER nader bepaald en beschreven kunnen worden.

6. OVERIG

Voor de onderdelen “vergelijking van alternatieven”, “leemten in milieu-informatie” en “samenvatting van het MER” heeft de Commissie geen aanvullende aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

7. EVALUATIEPROGRAMMA EN MONITORING

De Commissie adviseert om in het evaluatieprogramma de volgende onderdelen op te nemen:

- effectbepaling en monitoring van de soorten/habitats waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld (met name kwalificerende watervogelsoorten);
- monitoring van kwel zowel kwantitatief als ook kwalitatief;
- waterkwaliteit voor, tijdens en na de exploitatieperiode, met name ten aanzien van het aspect doorzicht/vertroebeling.

²¹ Zie inspraakreactie nr.7 van de ROB (bijlage 4) .

²² Zie inspraakreacties nr.5 van de gemeente Lemsterland en nr. 14 van de Koninklijke Schippersvereniging Schuttevaer (bijlage 4).

8. VORM EN PRESENTATIE

In het MER dient recent kaartmateriaal met een duidelijke legenda te worden gebruikt. Op minstens één kaart moeten alle topografische namen goed leesbaar zijn weergegeven die in het MER worden gebruikt. Het kaartmateriaal moet een zodanige schaal hebben dat het voldoende informatief is, maar dat het een en ander ook na-/opgemeten kan worden (locatie van de bestaande natuurelementen, waterlopen en wegen). De relatie tussen de regio, studiegebied en activiteit moet duidelijk zijn.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Zandwinning IJsselmeer

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 15 november 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Rijkswaterstaat

Commissie voor de m.e.r.
t.a.v. mw. V. ten Holder
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

25 NOV. 2005	: JEBU 61004
1673-07+12+3	7X JESSOP
vB 1/0	wt : 06.00.00
Milieu-effectrapportage	
Commissie voor de	

Contactpersoon
ing. W. Wester MSc.
Datum
15 november 2005
Ons kenmerk
BEM 9928

Onderwerp

Verzoek om advies richtlijnen m.e.r.-procedure voor zandwinning in het IJsselmeer.

Doorkiesnummer
0320-297439
Bijlage(n)
div.
Uw kenmerk
-

Geachte mevrouw Ten Holder,

Hierbij ontvangt u de startnotitie zandwinning in het IJsselmeer zoals deze is opgesteld door Smals Bouwgrondstoffen BV te Herten. Smals Bouwgrondstoffen BV is voornemens zand te gaan winnen in het IJsselmeer en de winlocatie is gelegen binnen de gemeente Lemsterland. Deze activiteit is volgens het Besluit m.e.r.1994 m.e.r.-plichtig aangezien het in dit geval gaat om een winlocatie die groter is dan 100 hectare.

Voor deze zandwinning is op grond van de Ontgrondingenwet respectievelijk het Rijksreglement ontgrondingen een vergunning vereist waarvoor Rijkswaterstaat IJsselmeergebied namens de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat het bevoegde gezag is. Deze ontgrondingsvergunning is het eerste besluit wat genomen wordt en als zodanig het m.e.r.-plichtig besluit. Voorts dient het betreffende streekplan en het bestemmingsplan te worden gewijzigd.

In de m.e.r.-procedure treden de ministeries van VROM en LNV op als wettelijk adviseurs van het bevoegd gezag. Hiernaast zal ook de provincie Fryslân en de gemeente Lemsterland de mogelijkheid worden geboden een advies voor de richtlijnen uit te brengen.

Ik wil u hierbij verzoeken om een advies uit te brengen aan het bevoegd gezag inzake de richtlijnen voor het Milieueffectrapport dat door Smals Bouwgrondstoffen BV zal worden opgesteld.

Rijkswaterstaat IJsselmeergebied
Postadres Postbus 600, 8200 AP Lelystad
Albert Einsteinweg 4, 8218 NH Lelystad

Telefoon 0320 29 91 11
Fax 0320 297300
E-mail w.wester@rdij.rws.minvenw.nl

Vanaf NS-station: buslijn 148 naar Harderwijk. (halte Bedrijventerrein Larserpoort)

BEM 9928

De startnotitie is op 20 oktober 2005 aangeboden aan het bevoegd gezag. De startnotitie zal gedurende de periode van 2 december 2005 tot en met 12 januari 2006 ter inzage liggen. Hierbij is een ieder uitgenodigd in te spreken op de startnotitie. De inspraakreacties zullen u worden toegezonden door het Inspraakpunt Verkeer & Waterstaat.

Om de belanghebbenden bij dit project optimaal te kunnen informeren organiseert Smals Bouwgrondstoffen BV een informatiebijeenkomst. Deze zal plaatsvinden op 14 december 2005 in Lemmer (Het Steakhouse Pancho).

Ik ga er van uit u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben. Graag zie ik uw advies inzake de richtlijnen tegemoet. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met de in de aanhef van deze brief vermelde contactpersoon.

Hoogachtend,

DE STAATSSCRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
Namens deze,
DE HOOFDINGENIEUR-DIRECTEUR RWS IJSSELMEERGEBIED,
Namens deze,
HOOFD VERGUNNINGVERLENING, HANDHAVING EN WATERMANAGEMENT

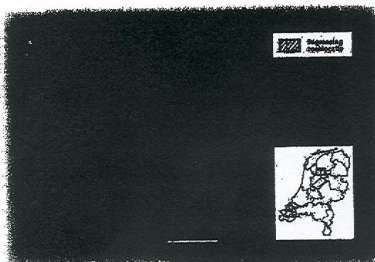
mr. C.J. van der Gaag-Schaapveld

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 233 d.d. 30 november 2005

Inspraak startnotitie zandwinning IJsselmeer

Van 2 december 2005 tot en met 12 januari 2006 ligt de startnotitie zandwinning IJsselmeer ter inzage. De startnotitie doorloopt een inspraakprocedure overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht, de Wet milieubeheer en de Ontgrondingenwet. In het kader daarvan wordt u in de gelegenheid gesteld uw zienswijze op de inhoud van de startnotitie zandwinning IJsselmeer naar voren te brengen.

Achtergrond

Smals Bouwgrondstoffen B.V. heeft plannen om in het IJsselmeer industriezand te gaan winnen uit diepere bodemlagen in een gebied (zie kaartje) groter dan 100 hectare. Voor dit voornemen moet een milieu-effectrapportage (m.e.r.) worden uitgevoerd in verband met de aan te vragen vergunning op grond van de Ontgrondingenwet. De startnotitie is het begin van een m.e.r. In de notitie wordt beschreven om welke activiteit het gaat, welke alternatieven worden behandeld en welke effecten worden onderzocht. Voor de zandwinning zijn naast bovengenoemde vergunning ook vergunningen vereist op grond van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, de Wet beheer rijkswaterstaatswerken, de Wet milieubeheer en de Natuurbeschermingswet. Bovendien dienen het streekplan en het bestemmingsplan gewijzigd te worden.

Waar kunt u de startnotitie inzien?

De startnotitie kunt u inzien van 2 december 2005 tot en met 12 januari 2006 gedurende de reguliere openingstijden op de volgende locaties:

- de gemeentehuizen van Gaasterlân-Sleat, Lelystad, Lemsterlân, Noordoostpolder en Urk;
- de hoofdvestigingen van de openbare bibliotheken in bovengenoemde gemeenten;
- de bibliotheken van de provinciehuizen van Fryslân in Leeuwarden en Flevoland in Lelystad;
- de bibliotheken van het waterschap Fryslân in Leeuwarden en het waterschap Zuiderzeeland in Lelystad;
- de bibliotheken van Rijkswaterstaat Noord-Nederland in Leeuwarden en Rijkswaterstaat IJsselmeergebied in Lelystad;
- de bibliotheek van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in Den Haag.

U kunt de startnotitie ook downloaden via www.inspraakvenw.nl.

Hoe kunt u inspreken op de startnotitie?

U kunt zowel schriftelijk als mondeling reageren op de startnotitie. Inspraakreacties naar aanleiding van deze startnotitie zijn vooral bruikbaar als zij het karakter hebben van concrete voorstellen voor te onderzoeken alternatieven en effecten. Uw schriftelijke inspraakreactie dient u uiterlijk 12 januari 2006 te sturen naar:

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Startnotitie zandwinning IJsselmeer
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

U kunt ook via internet reageren: www.inspraakvenw.nl.

Als u mondeling wilt inspreken, kunt u dit vóór 3 januari 2006 kenbaar maken aan het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, telefoon 070 351 96 04.

Als u dat wenst, kunt u verzoeken om vertrouwelijke behandeling van uw persoonlijke gegevens.

Informatiebijeenkomst

Om u zo goed mogelijk te informeren wordt een informatiebijeenkomst georganiseerd. De bijeenkomst wordt gehouden op:

woensdag 14 december 2005
Steakhouse Pancho, Nieuwedijk 5a in Lemmer
aanvang 19.30 uur

Tijdens de bijeenkomst wordt een presentatie verzorgd en is er gelegenheid voor het stellen van vragen.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat bundelt alle reacties en stuurt deze onder andere naar de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat en de Commissie voor de milieu-effectrapportage. Deze commissie adviseert de Staatssecretaris over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport (MER). Mede op basis van dit advies en de inspraakreacties stelt de Staatssecretaris vervolgens de richtlijnen vast. De richtlijnen vormen het vertrekpunt voor het opstellen van het MER. Op het MER kunt u te zijner tijd opnieuw inspreken.

Zo spoedig mogelijk na afloop van de inspraaktermijn kunt u de door het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat ontvangen reacties inzien op dezelfde locaties waar de startnotitie ter inzage ligt.

Nadere informatie

Voor het verkrijgen van meer informatie over de inhoud van de startnotitie kunt u contact opnemen met de heer W. Wester van Rijkswaterstaat IJsselmeergebied, tel. 0320 29 74 39, e-mail w.wester@rdj.rws.minvenw.nl.

Voor inlichtingen over de inspraakprocedure kunt u zich wenden tot het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, tel. 070 351 96 04.

Inspraakpunt
Verkeer en Waterstaat

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Smals Bouwgrondstoffen BV

Bevoegd gezag: staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat

Besluit: vergunning in het kader van de Ontgrondingenwet

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C16.1

Activiteit: Het voornemen betreft het winnen van industriezand in het IJsselmeer uit diepere bodemlagen in een gebied groter dan 100 hectare.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 30 november 2005

richtlijnenadvies uitgebracht: 10 februari 2006

Bijzonderheden: De initiatiefnemer geeft aan dat dit m.e.r.-traject een inrichtings-m.e.r. betreft. Echter een locatieafweging zal nodig zijn, wanneer significante gevolgen voor het Vogelrichtlijngebied IJsselmeer niet kunnen worden uitgesloten via een *passende beoordeling*. De locatieafweging kan zich dan niet beperken tot locaties binnen het IJsselmeer. De Commissie realiseert zich dat dit een moeilijke taak is voor een particuliere initiatiefnemer, te meer omdat er op dit moment geen duidelijke beleidsuitspraken zijn ten aanzien van dit soort activiteiten.

Daarom adviseert de Commissie de staatssecretaris van V&W, de ministers van LNV en van VROM gezamenlijk in de vastgestelde richtlijnen aan te geven hoe met deze locatieproblematiek moet worden omgegaan. De vele, inhoudelijk uiteenlopende inspraakreacties van betrokken overheidsorganen onderschrijven de behoefte aan een dergelijke éénduidige beleidslijn.

Daarnaast vraagt de Commissie met name aandacht voor de aspecten kwel, waterkwaliteit en de samenvatting van het MER.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. J.H.J. van der Gun

drs. R.H.J. Mooren

ing. R.L. Vogel

ir. A. van der Velden (voorzitter)

dr. E.H. ten Winkel

Secretaris van de werkgroep: dr. N.W.M van Buren.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20060110	Provincie Flevoland	Lelystad	20060125
2.	20051216	J. Cramer	Lemmer	20060125
3.	20051229	Coöperatieve Producentenorganisatie Nederlandse Vissersbond IJsselmeer U.A.	Emmeloord	20060125
4.	20060105	Ingenieursbureau Boorsma b.v.	Drachten	20060125
5.	20060109	Gemeente Lemsterland	Lemmer	20060125
6.	20060109	Het Flevo-landschap	Lelystad	20060125
7.	20060112	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	20060125
8.	20060110	Landbouw en Tuinbouw Organisatie Noord, vestiging Drachten	Drachten	20060125
9.	20060110	Nederlandse vereniging van Toerzeilers	Alphen aan de Rijn	20060125
10.	20060108	P.J.M. Meulendijks	Creil	20060125
11.	20060110	A.C. Straathof	Rutten	20060125
12.	20060110	Westerveer Wind BV	-	20060125
13.	20060102	Watersportvereniging "De Zevenwolden" Lemmer	Lemmer	20060125
14.	20060110	Koninklijke Schippersvereniging Schuttevaer	Landsmeer	20060125
15.	20060110	F.J. Roos	Tollebeek	20060125
16.	20060109	Ministerie van VROM	Den Haag	20060123
17.	-	Ministerie van LNV, directie regionale Zaken, vestiging Noord		
18.	20051213	Wetterskip Fryslân	Leeuwarden	20051221
19.	20050105	Waterschap Zuiderzeeland	Lelystad	20060123
20.	20050124	Provinsje Fryslân verslag informatieavond 14 december 2005	-	2006-125

**Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Zandwinning
IJsselmeer**

Smals Bouwgrondstoffen BV heeft het voornemen om in het IJsselmeer industriezand te winnen uit diepere bodemlagen in een gebied groter dan 100 hectare.

ISBN 90-421-1686-2